

SXEDIO.7

ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η Κύπρος έχει έξι πόλεις: Λευκωσία, Λεμεσός, Αμμόχωστος ή Βαρώσι, Λάρνακα, Πάφος και Κερύνεια.

Δύο από αυτές, η Αμμόχωστος και η Κερύνεια, κατέχονται από τον τουρικό στρατό από το **1974**.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: Η Λευκωσία είναι η πρωτεύουσα της Κύπρου.

Βρίσκεται στο κέντρο τριών άλλων πόλεων (Κερύνειας, Αμμοχώστου και Λάρνακας).

Η πόλη αρχικά ονομαζόταν Λήδρα και αργότερα Λευκοθέα, από το δένδρο Λεύκη, που συναντάται κυρίως στις όχθες των ποταμών. Αργότερα πήρε το σημερινό της όνομα Λευκωσία από τον Λεύκο, το γιο του Πτολεμαίου που την ξανάκτισε τον τρίτο π.χ. αιώνα.

Η Λευκωσία έχει πληθυσμό **200** περίπου χιλιάδων κατοίκων.

Βασικά προάστεια της όπως το Καϊμακλί, η Παλουριώτισσα, η Αγλαντζιά, ο Στρόβολος, η Εγκωμη, οι Άγιοι Ομολογητές, ο Άγιος Δομέτιος, ο Άγιος Παύλος, (η Ομορφίτα και ο Τράχωνας είναι κατεχόμενα) έχουν ουσιαστικά συνενωθεί με αυτήν. Από αυτά η Αγλαντζιά, ο Στρόβολος, η Εγκωμη, ο Άγιος Δομέτιος και ο Στρόβολος διατηρούν ξεχωριστά δημαρχεία.

Η Λευκωσία έχει το δικό της Δήμαρχο που προεδρεύει δημοτικού συμβουλίου. Ο Δήμαρχος εκλέγεται με ξεχωριστή ψηφοφορία για περίοδο τεσσάρων χρόνων.

Στη Λευκωσία βρίσκεται η έδρα της Κυβέρνησης και το Προεδρικό Μέγαρο όπως επίσης και όλα τα Υπουργεία και οι βασικές Κυβερνητικές υπηρεσίες. Επίσης βρίσκεται η Ιερά Αρχιεπισκοπή και η Μητρόπολη Κερύνειας μετά την κατάληψη της έδρας της από τους Τούρκους.

Η Λευκωσία χωρίζεται σε δυο τομείς: Την παλιά Λευκωσία που είναι περικυκλωμένη από βενετικά τείχη που κτίστηκαν το **16ο** αιώνα από τους Βενετούς

και τη νέα, εκτός των τειχών πόλη.

Η Λευκωσία είναι η μοναδική πρωτεύουσα στον κόσμο που είναι μοιρασμένη. Χωρίζεται από ουδέτερη ή πράσινη γραμμή, όπως ονομάζεται, από τα τέλη του **1963**, μετά την έκρηξη διακοινοτικών συγκρούσεων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, συνεταιίρων στην πρώτη Κυπριακή Κυβέρνηση μετά την ανεξαρτησία του **1960**. Η πράσινη γραμμή ελέγχεται από άνδρες των Ηνωμένων Εθνών που βρίσκονται στην Κύπρο από το Μάρτιο του **1964** (ψήφισμα Συμβουλίου Ασφαλείας **186/1964**).

Η επαρχία Λευκωσίας περιλαμβάνει **180** χωριά.

ΛΕΜΕΣΟΣ:

Η Λεμεσός είναι η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Κύπρου. Βρίσκεται στα νότια της νήσου, κοντά στις βρετανικές βάσεις Ακρωτηρίου-Επισκοπής. Έχει πληθυσμό **150.000** περίπου κατοίκων.

Στην πόλη αυτή λειτουργεί το βασικό εμπορικό και επιβατηγό λιμάνι της Κύπρου και συνδέεται με την πρωτεύουσα Λευκωσία με αυτοκινητόδρομο τεσσάρων λωρίδων (δύο προς κάθε κατεύθυνση).

Η Λεμεσος θεωρείται η πόλη του γλεντιού. Στην πόλη οργανώνονται δυο βασικές γιορτές, τα Καρναβάλια με παρελάσεις αρμάτων και η Γιορτή του Κρασιού, όπου για μια βδομάδα οργανώνονται καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και προσφέρεται δωρεάν άφθονο κρασί από κυπριακές οινοβιομηχανίες.

Είναι κτισμένη ανάμεσα στην Αρχαία Αμαθούντα και το Κούριο με πλούσιους αρχαιολογικούς θησαυρούς.

Πήρε το όνομά της (Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια Αντρου Παυλίδη) από τις ονομασίες Νέμεσος ή Νεμεσός που προήλθαν από τη λέξη Αναμεσός, (ανάμεσα, μεταξύ) επειδή βρίσκεται ανάμεσα στο Κούριο και την Αμαθούντα.

Η Λεμεσός είναι σημαντική τουριστική πόλη.

Στις δεκαετίες **1930-1960** και **1980-2000** περίπου

έδρασαν σημαντικές εγκληματικές συμμορίες που άφησαν το στίγμα τους στην περιοχή.

Η επαρχία Λεμεσού περιλαμβάνει **116** χωριά.

ΛΑΡΝΑΚΑ:

Η Λάρνακα βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της νήσου και ο πληθυσμός της ξεπερνά τις **66** χιλιάδες. Το **18ο** αιώνα η Λάρνακα θεωρείτο σημαντικό πολιτικό και εμπορικό κέντρο. Διέθετε λιμάνι ενώ στην πόλη βρίσκονταν όλα τα προξενεία των διαφόρων χωρών.

Στην πόλη αποβιβάστηκαν τα πρώτα αγγλικά στρατεύματα που κατέλαβαν την Κύπρο ύστερα από συμφωνία με την Οθωμανική Αυτοκρατορία το **1878**.

Στην πόλη αυτή άνθισαν τα γράμματα και οι τέχνες και εκδόθηκε η πρώτη Κυπριακή εφημερίδα, το **1879**, η "Κύπρος-Cyprus" που εκδιόταν αρχικά ταυτόχρονα στην Ελληνική και αγγλική.

Στη Λάρνακα βρίσκεται το βασικό αεροδρόμιο της νήσου που δημιουργήθηκε μετά την τουρκική εισβολή του **1974**, όταν καταλήφθηκε το αεροδρόμιο της Λευκωσίας.

Στο παρελθόν διέθετε εμπορικό και επιβατηγό λιμάνι το οποίο ουσιαστικά αργότερα καταργήθηκε με την ανάπτυξη του λιμανιού της Λεμεσού, όπου συγκεντρώθηκε όλη η εμπορική και επιβατική κίνηση.

Η Βρίσκεται ανατολικά της βρετανικής βάσης Δεκέλειας. Είναι κτισμένη κοντά στο Αρχαίο Κίτιο όπου κατέφυγε κατά την παράδοση ο Άγιος Λάζαρος, μετά την ανάσταση του από τον Ιησού Χριστό.

Η Λάρνακα είναι κτισμένη κοντά στις Αλυκές με γνωστότερη την Αλυκή Λάρνακας που αποτελεί σημαντικό βιότοπο για τα αποδημητικά πουλιά.

Από τις Αλυκές είχε πάρει η Λάρνακα για κάποια περίοδο και το όνομά της.

Κατά τον Γ. Παπαγιανη, (Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια), η Λάρνακα πήρε το όνομά της από μια Λάρνακα (σαρκοφάγο) που βρέθηκε στην πόλη και

πιστευόταν ότι αποτελούσε το φέρετρο του Αγίου Λαζάρου που διετέλεσε επίσης και πρώτος Επίσκοπος του Θρόνου Κιτίου. Άλλη ονομασία της πόλης ήταν Σκάλα.

Στη Λάρνακα γεννήθηκε ο στωϊκός Φιλόσοφος Ζήνων ο Κιτιεύς που έζησε στην Αθήνα και ίδρυσε την Στωϊκή Σχολή.

Στην πόλη υπάρχει άγαλμα του Ζήωνα όπως επίσης και του Αθηναίου στρατηλάτη Κίμωνα, ο οποίος ήλθε στην Κύπρο με τις δυνάμεις του το 449 π.χ στη διάρκεια εκστρατείας του εναντίον των Περσών. Ο Κίμων πέθανε στη διάρκεια της εκστρατείας, αλλά ο θάνατος του κρατήθηκε μυστικός. Έτσι όταν οι δηνάμεις κατόρθωσαν να νικήσουν τους Πέρσες στη Σαλαμίνα δημιουργήθηκε η φράση ότι ο Κίμων "και νεκρός ενίκη".

Η επαρχία Λάρνακας περιλαμβάνει 59 χωριά.

ΠΑΦΟΣ:

Η Πάφος βρίσκεται στη νοτιοδυτική περιοχή της Κύπρου.

Είναι σημαντικό τουριστικό κέντρο όπου ανθεί γενικά ο τουρισμός και ιδιαίτερα ο χειμερινός, λόγω του ήπιου κλίματος κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Στην Πάφο δημιουργήθηκε το δεύτερο διεθνές αεροδρόμιο της Κύπρου όπου πραγματοποιούνται κυρίως ναυλωμένες πτήσεις.

Η Πάφος θεωρείται ο χόρος όπου λατρευόταν θεά Αφροδίτη, θεά της Ομορφιάς και λόγω αυτής της ιστορικής της παράδοσης διαθέτει πλούσια τουριστικά αξιοθέατα.

Στα δυτικά της πόλης βρίσκεται η Πέτρα του Ρωμιού όπου κατά την παράδοση αναδύθηκε η θεά Αφροδίτη από τους αφρούς της θάλασσας και ανατολικά τα λουτρά της Αφροδίτης όπου έκανε το μπάνιο της.

Πρόκειται για μια μαγευτική περιοχή στην είσοδο του δάσους του Ακάμα που αποτελεί σήμερα προστατευόμενη περιοχή (έκταση 300 και πλέον τετραγωνικών μιλίων) και όπου σε ένα σημείο της

βόρεια βρίσκεται η παραλία όπου αναπαραγάγεται η Πράσινη Χελώνα.

Στην ίδια την πόλη βρίσκονται επίσης πολλοί αρχαιολογικοί χώροι μεταξύ των οποίων και οι Τάφοι των Βασιλέων του τρίτου π.χ. αιώνα.

Ενας από τους βασιλιάδες της Πάφου ήταν ο Κινύρας που έδρασε κατά την εποχή του Τροϊκού Πολέμου.

Η επαρχία Πάφου περιλαμβάνει **130** χωριά.

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ:

Η πόλη της Αμμοχώστου βρίσκεται στην ανατολική περoχή της Κύπρου. Σήμερα είναι κατεχόμενη από το **1974** μετά την δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής του Αυγούστου του **1974**.

Μέχρι το **1974** η Αμμόχωστος διέθετε το μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι της Κύπρου.

Η Αμμόχωστος κτίστηκε κοντά στη Σαλαμίνα που ίδρυσε ο Τεύκρος μετά τον Τροϊκό Πόλεμο.

Η πόλη αποτελείται από δυο μέρη. Την Αμμόχωστο ή παλιά Αμμόχωστο, που είναι περικυκλωμένη από τείχη που κτίστηκαν κατά την εποχή της Φραγκοκρατίας και το Βαρώσι ή τη νέα πόλη.

Στην παλιά πόλη ή Αμμόχωστο, διέμεναν κυρίως Τούρκοι και στο Βαρώσι ή την εκτός των τειχών περιοχή Έλληνοκύπριοι κυρίως.

Η πόλη γνώρισε πολλούς αφέντες και στα **1571** κατελήφθη από τους Τούρκους.

Το Βαρώσι ή νέα πόλη κτίστηκε το **1573** λίγο μετά την κατάληψη της Αμμοχώστου από τους Τούρκους.

Η ανοικοδόμηση του Βαρωσιού είναι το αποτέλεσμα του μίσους και του φόβου μαζί των Τούρκων εναντίον των Ενετών, γιατί κατά τη γνώμη τους μπορούσαν να αποτελέσουν εστία εξέγερσης.

Οι Τούρκοι, με την κατάληψη της Αμμοχώστου, απαγόρευσαν στους Ενετούς, από τους οποίους κατέλαβαν την Κύπρο, να έχουν ακόμα και δικές τους εκκλησιές.

Ετσι σε κανένα Ενετό δεν επιτράπη να κατοικήσει σε οχυρωμένη πόλη και ιδιαίτερα στην Αμμόχωστο.

Με σουλτανικό διάταγμα το **1573** οι τουρκικές αρχές της νήσου διατάσσονταν να διώξουν καθε Λατίνο από την οχυρωμένη Αμμόχωστο και να τους κτίσουν έξω από τα τείχη της, ένα Βαρούς ή Βαρώς, δηλαδή προάστιο για να εγκατασταθούν εκεί.

Γι' αυτό κτίστηκε το προάστιο στο οποίο εγκαταστάθηκαν οι Λατίνοι, πρώην κάτοικοι της Αμμοχώστου. Το προάστιο αυτό που είναι το σημερινό Βαρώσι διατήρησε το τουρκικό του όνομα.

Το Βαρώσι κατοικήθηκε μόνο από τους Ενετούς των κατωτέρων τάξεων, γιατί τους ευγενείς Ενετούς, που ήσαν και οι πλέον επικίνδυνοι, γιατί η τέχνη τους ήταν η στρατιωτική, οι Τούρκοι τους ανάγκασαν να καταφύγουν στο μικρό χωριό Ατίρνα, που δεν είναι άλλο από τη σημερινή Αθηαίνου.

Φτώχεια και δυστυχία κατέτρωγε τους δυστυχείς αυτούς Δούκες, Κόντες, Μαρκησίους και Ιππότες που για να ζήσουν μετέρχονταν το επάγγελμα του στρατοκόπου-κκιρατζή κι' από εδώ πήρε και η Αθηαίνου το τουρκικό όνομα Κιρατζήκιουγιου.

Στο βιβλίο του στρατού και του σταυλαρχείου του Σουλτάνου (σελ. **21-56**) παρατίθεται επίσης και το σουλτανικό διάταγμα με το οποίο επιβαλλόταν η έξωση των Λατίνων από την Αμμόχωστο και το κτίσιμο του προαστείου (Βαρούς) για εγκατάσταση τους.

Μαρτυρία έχουμε από τη μελέτη του Λόγιου και δημοσιογράφου Μελή Ζαχαριάδη που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό **Times of Cyprus** αρ. **9** της δεκαετίας του **1950**, ο οποίος στηρίχθηκε σε σουλτανικό φερμάνι του **1573**:

" Διαταγή προς τον Κυβερνήτη και τον αρχιλογιστή της Κύπρου όπως αφήσουν την Κύπρο να περνά ήσυχο βίο, πωλούντες πίσω στους κατοίκους τα κτήματά τους κλπ.

Εντελλόμεθα στον Κυβερνήτη και τον αρχιλογιστή της Κύπρου τα εξής:

Επειδή ανακοινώθηκε σε μας λεπτομερώς τώρα

ότι οι Γιανίτσαροι (Κο-Ταΐφασή) και μερικοί από τους άλλους, οι οποίοι αγόρασαν κτήματα από τους Ραγιάδες, απαιτούν ακόμη υπερβολικές τιμές από τους Ραγιάδες, όταν αυτοί θελήσουν να τα αγοράσουν, και επειδή αυτοί αδυνατούν εντελώς να αγοράσουν τα κτήματα, γι' αυτό για να βελτιωθεί η χώρα και το Βιλαέτιο μόνο με την έλευση και εγκατάσταση των Ραγιάδων μπορεί να καλλιεργηθεί και προστατευθεί.

Ετσι όταν απαιτηθεί να πουληθούν τα κτήματα που αγοράστηκαν από τους Ραγιάδες, διατάσσομεν και ορίζομεν όπως εκείνοι που τα πήραν να τα παραδώσουν στους ραγιάδες, στην τιμή που τα πήραν.

Γι' αυτό πρέπει να προσέξετε όπως οι Γιανίτσαροι και άλλοι, οι οποίοι αγόρασαν τσιφλίκια και Μοναστήρια μαζί με τους αγρούς τους, όταν οι Ραγιάδες θελήσουν να τα αγοράσουν, να πωληθούν στους ίδιους στην πραγματική αξία, αλλά με τον όρο ότι αυτή (η τιμή) δεν θα είναι ανώτερη από την τιμή που ορίστηκε αρχικά. Πρέπει να φροντίσετε όπως επιθεωρηθούν τα χατζέτια (προσωρινοί τίτλοι ιδιοκτησίας) που βρίσκονται στα χέρια τους, και αφού παραδοθούν στους Ραγιάδες στο τίμημα που είναι καταχωρημένο στα χατζέτια, να φροντίσετε για την καλλιέργεια και προστασία τους.

Να μη επιτρέψετε όπως απαιτηθεί μεγαλύτερο τίμημα. Κι' έστω κι αν μερικά κτήματα αξίζουν περισσότερο από την τιμή που ορίστηκε αρχικά, και πάλι να μη επιτρέψετε να ληφθεί ολόκληρο το τίμημα.

Ετσι σε όσους ενδιαφέρονται να αγοράσουν, να τα παραδώσετε στην πραγματική τους αξία. Με την πρόφαση αυτή, για να μη δοθούν γαίες στους Ραγιάδες, να μη επιτρέψετε να γραφεί στα χατζέτια που θα εκδοθούν από τους Καδήδες (Γεροδικαστές) και του γραφείου του διαχειριστή (Επιτρόπου) τίμημα ανώτερο του δίκαιου (πραγματικού) βαθμού.

Κι' αφού εγκαταστήσετε τους Ραγιάδες να φροντίσετε όπως αυτοί καλλιεργήσουν τις γαίες και προστατευθούν. Και όσα κτήματα είναι επωφελή στη χώρα να βρίσκονται ακόμη στην κατοχή των

Γιαννιτσάρων και άλλων προσώπων, αποκλειστικά να μη επιτρέψετε να πωληθούν στους Ραγιάδες, αλλά ούτε γενικά σε κανένα να μη επιτρέψετε να γίνει άλλο πέραν εκείνου που έχει ανέκαθεν ορισθεί.

Είναι μέσον των ραγιάδων (Ελλήνων υπηκόων) που η χώρα θα καλλιεργηθεί και προαχθεί ή όπου και το Βιλαέτιον. Σύμφωνα με αυτό πρέπει να προσέξετε να μη κάμετε ώστε οι Ραγιάδες να αηδιάσουν τη νήσο. Μέρα με την μέρα να παρέχεται αιτία ώστε να γεμίσει κατοίκους, κτίρια και να γίνουν βελτιώσεις. Ο,τιδήποτε κι αν είναι, να το πράξετε.

Ως προς τους άπιστους, οι οποίοι κατοικούν μέσα στο φρούριο της Αμμοχώστου να τους εκδιώξετε από εκεί και να τους εγκαταστήσετε στο μέρος το οποίο να μη είναι "Μετερίς" (περιχαρακωμένο, σκοπιά) αλλά να κάμετε "Βαρούς" (προάστειο) και να τους εγκαταστήσετε εκεί.

Τα δε ευρισκόμενα μέσα στο φρούριο Μούλκια των κατοικιών τους, να φροντίσετε να πωληθούν σε άλλους.

Αλλά με την πρόφαση αυτή να μη κάμετε να αγορασθούν οι οικίες "μουφτ" (έναντι μικρού τιμήματος) και δωρεάν.

Πρέπει να φροντίσετε όπως αγορασθούν στην πραγματική τους αξία".

Η Αμμόχωστος καταλήφθηκε από τα τουρκικά στρατεύματα το **1974**.

Σε επανειλημμένα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών η διεθνής κοινότητα αξίωσε την επιστροφή της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της.

Ιδιαίτερα το ψήφισμα **550** της **11ης** Μαΐου **1984**, όταν ο τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς απειλούσε να την εποικίσει, τόνιζε:

"Το Συμβούλιο Ασφαλείας...θεωρεί τις απόπειρες για εποικισμό οποιουδήποτε τμήματος των Βαρωσίων από άτομα, άλλα από τους κατοίκους τους ως απαράδεκτες και ζητά τη μεταβίβαση της περιοχής αυτής στη διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών".

Η επαρχία Αμμοχώστου περιλαμβάνει **97** χωριά

και ιδιαίτερα τη χερσόνησο της Καρπασίας ανατολικότερα όπου βρίσκεται και το Μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα, που είναι κατεχόμενο από τους Τούρκους.

Ορισμένες περιοχές της πόλης του Βαρωσιού έχουν εποίκισθεί από τους Τούρκους. Ωστόσο το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης παραμένει ακατοίκητο και η πόλη χαρακτηρίζεται πόλη φάντασμα.

Ο πληθυσμός της πόλης λίγο πριν από την κατάληψη της το **1974** ανερχόταν στις **40.000**.

ΚΕΡΥΝΕΙΑ

Η Κερύνεια είναι η βορειότερη πόλη της Κύπρου. Η περιοχή στην οποία ήταν κτισμένη συνδύαζε βουνό και θάλασσα και έγινε γνωστή περισσότερο ως η νύμφη του Βορρά της Κύπρου.

Πριν από την τουρκική εισβολή ο πληθυσμός της πόλης ήταν **4.000** από τους οποίους οι χίλιοι περίπου ήταν Τουρκοκύπριοι.

Είναι πόλη που ιδρύθηκε την εποχή του Τρωϊκού Πολέμου.

Η Κερύνεια ήταν σημαντική τουριστική πόλη. Στην πόλη και τα χωριά της επαρχίας κατέφευγαν κυρίως ξένοι συνταξιούχοι για να περάσουν τα τελευταία χρόνια της ζωής τους σε ένα ήρεμο και ειδυλλιακό περιβάλλον.

Ένα από τα τουριστικά αξιοθέατα της Κερύνειας ήταν το κάστρο όπου βρισκόταν το Αρχαίο πλοίο της Κερύνειας όπως ονομάστηκε.

Το πλοίο είχε κατασκευασθεί τον τέταρτο π.χ. αιώνα και το ανακάλυψε ο κύπριος δύτης Ανδρέας Καρυόλου το **1965**. Το πλοίο μετέφερε πολλούς αμφορείς. Ανασύρθηκε σημαντικό μέρος του και συντηρήθηκε στο Κάστρο της Κερύνειας.

Η πόλη της Κερύνειας και αργότερα πολλά άλλα χωριά της επαρχίας, αποτέλεσε τον πρώτο στόχο των τουρκικών δυνάμεων εισβολής στις **20 Ιουλίου 1974**.

Οι τουρκικές δυνάμεις προήλασαν προς την πόλη

και την υπερφαλάγγισαν στις **22** Ιουλίου **1974** με αποτέλεσμα πολλοί από τους κατοίκους της να δολοφονηθούν ή να εξαναγκασθούν να την εγκαταλείψουν.

Αρκετοί κάτοικοι που έμειναν στα σπίτια τους μεταφέρθηκαν στο ξενοδοχείο Ντόουμ και στη συνέχεια εκδιώχθηκαν στις ελεύθερες περιοχές.

Πριν από την τουρκική εισβολή η επαρχία Κερύνειας περιλάμβανε **47** χωριά, τα οποία είναι όλα σήμερα κάτω από τουρκική κατοχή.

Σημ: Πολλες από τις πληροφορίες γύρω από τις πόλεις της Κύπρου είναι παρμένες από επίσημες πηγές και τη Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια του Αντρου Παυλίδη.